

ธรรมนูญสุขภาพฉบับนี้ ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านและชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เป็นหัวใจสำคัญ ให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่อำเภอสุขภาวะ”

สู่ความสุขที่ยั่งยืน... ธรรมนูญสุขภาพชาวอำเภอสูงเม่น

รอยยิ้มใส ของชาว อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา...

หลังผู้คนในชุมชนทั้ง 12 ตำบล ร่วมจิตร่วมใจกันยกร่าง **ธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่น** ขึ้นมาและประกาศเป็นพันธสัญญา เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2552

ธรรมนูญฉบับนี้เปรียบได้กับ **แผนแม่บทด้านสุขภาพ** ของพื้นที่เล็กๆแห่งนี้ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรและหัตถกรรมฝีมือ เช่น การแกะสลักไม้

ในทศวรรษที่ผ่านมา ความเป็นเมืองและชนบทมาใกล้กัน วิถีทุนนิยมเปลี่ยนชีวิตของคนสูงเม่นให้เริ่มเคร่งเครียด คำว่า **"ปัจจัยสี่"** เริ่มไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในที่สุดก็กลายเป็น **"ปัจจัยเสี่ยง"** ทางสุขภาพ

พฤติกรรมทั้งเรื่องการบริโภคอาหาร ขาดการออกกำลังกาย การขับขี่ยานพาหนะที่ไม่ปลอดภัย และโรคร้ายไข้เจ็บถามหา อาทิ มะเร็ง ความดันโลหิต และเบาหวาน มาเยี่ยมเยือนชาวบ้านมากขึ้นเรื่อยๆ

นพ.แสงชัย พงศ์พิชญ์พิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสูงเม่น จังหวัดแพร่ เล่าว่า ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของภัยสุขภาพ และได้ นำกระบวนการสมัชชาสุขภาพมาปรับใช้ นำไปสู่ธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่น

การระดมความคิด ความเห็นชาวบ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เด็ก เยาวชน พระสงฆ์ อสม. และชมรมผู้สูงอายุ เกิดขึ้นกว่า 13 เวที ก่อนจะร่วมกันสังเคราะห์ จนเห็นตรงกันว่า สูงเม่น จำเป็นต้องมีแผนแม่บทชุมชนขึ้นมาเพื่อเป็นทางเดินสุขภาพไปสู่คำว่า **"สุขภาวะ"**

เครื่องมือที่นำมาถักทอ **"แนวคิด"** ไปสู่ **"แนวทางปฏิบัติ"** มีนามว่า **ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2552** ซึ่งในห้วงขณะนั้นรัฐบาลเพิ่งให้ความเห็นชอบ พร้อมเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคม ประยุกต์ใช้กับพื้นที่ พื้นที่ ของตัวเองได้

"เราได้นำแผนแม่บทชุมชน ไปขอความเห็นชอบในเวทีสมัชชาสุขภาพระดับอำเภอ เพื่อประกาศใช้เป็น ธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่น ซึ่งถือเป็นธรรมนูญอำเภอบรรทัดแรกของประเทศไทย และมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน"

คุณูปการที่ยิ่งใหญ่ มิใช่เนื้อหา 39 ข้อ ในธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่นฉบับที่ 1 พ.ศ.2552 เท่านั้น แต่หัวใจสำคัญคือ **จิตวิญญาณ**

ที่มาของธรรมนูญนี้ ซึ่งทุกภาคส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดความคิดร่วมกัน

"ภัยคุกคามสุขภาพที่ชาวบ้านเสนอมาเพื่อให้เกิดเจตจำนงร่วมกัน เช่นเรื่องเล็กๆ อย่างการเปิดเครื่องเสียงผ่านงานเลี้ยง เดิมไม่มีข้อกำหนดระยะเวลา ก็ไปรบกวนการพักผ่อนของชาวบ้าน จึงมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อนำไปเจรจากับผู้จัดงานเลี้ยงต่อไป" สันติ บุญตา ผู้นำในการยกร่างธรรมนูญอำเภอสูงเม่น กล่าวเสริม

คณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่น จัดตั้ง **สำนักธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่น** เพื่อให้ความคาดหวัง กลายเป็นจริงและได้ลงนามบันทึกข้อตกลง ร่วมกับองค์กรภาคีสุขภาพอำเภอสูงเม่นทำให้ธรรมนูญสุขภาพฉบับนี้ ขับเคลื่อนไปสู่ภาคปฏิบัติ **"มีการนำข้อบังคับฉบับชาวบ้าน ยกระดับสู่แผนงานต่างๆ ในท้องถิ่น"**

นอกจากนั้นยังเกิด **วิถุชุมชน** เพื่อคนสูงเม่น ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแก่ชาวบ้าน มุ่งเน้นแนวทาง **"สร้างนำซ่อม"** ที่เรียกว่า 3อ. คือ อาหาร อารมณ์ และออกกำลังกาย เหล่าดีเจผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาจัดรายการ ทั้งเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ตำรวจ อสม. กลุ่มผู้สูงอายุ ฯลฯ

ความร่วมมือร่วมใจ ตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น เกื้อหนุนการป้องกันภัยสุขภาพ ทั้งการระมัดระวังใช้เลือดออก ยาเสพติด และอุบัติเหตุ พร้อม **ศูนย์สุขภาพชุมชนระดับตำบล** ดูแลกันแบบเคาะประตูบ้าน

ความสุขที่เกิดขึ้นวันนี้ ณ พื้นที่อำเภอสูงเม่น คือสุขภาวะและลมหายใจที่ยั่งยืน ภายใต้กระบวนการสรรสร้างอันงดงาม ของความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เรียกว่า...**ธรรมนูญสุขภาพ**